

FAKTOGRAFICKÁ LITERATURA

Z žánrů faktografické prózy zaznamenaly v normalizačním dvacetiletí mimořádnou konjunkturu memoáry. Pro autory publikující v samizdatových edicích či v exilových nakladatelstvích představovaly paměti příležitost podat osobní svědectví o událostech, jevech či osobnostech, které oficiální cenzura a propaganda zamlčovala nebo ostrakizovala. Početné však byly rovněž vzpomínkové práce vydávané oficiálními nakladatelstvími a nabízející v rámci povoleného portréty atraktivních osobností nebo dílčí doplňky k poznávání literárních a kulturních dějin. Značnou čtenářskou pozornost v kontextu oficiální literární kultury získala literatura faktu, pojímaná jako beletrizované vyprávění na pomezí publicistiky a naučné prózy. Její autoři se orientovali především na tematiku světových i domácích dějin, na problematiku dějin válek, špionáže, na vědecké objevy; čtenářsky zvláště populární pak byla vyprávění řešící – leckdy uměle vymyšlené – vědecké a historické záhady. Žánrem, který byl nástupem normalizace poznamenán nejvíce, byl cestopis, který na počátku sedmdesátých let ovládli autoři oživující poetiku cestopisných reportáží z let padesátých a vtěsnávající své cestopisné zážitky do předem daných ideologických schémat. Početní byli i amatérští spisovatelé, publikující svou zkušenost z dlouhodobějších pracovních pobytů v zahraničí. Obrodu žánru přinesla na konci sedmdesátých let nová generace cestovatelů, reportérů a sportovců, kteří líčili svoje tulácké cesty po světě a zejména popisovali expediční výpravy do divoké přírody východní Evropy a Asie. Svoji, byť početně skromnější podobu cestopisné literatury si vytvořil též český exil.